

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

СЛУЖБЕНИ ДЕО

УРЕДБА

УРЕЂЕЊУ ОСЛОВОЂЕНИХ ОБЛАСТИ

(НАСТАВАК)

Организација судова у заузетим областима.

Члан 48.

У заузетим областима у сваком округу установљава се окружни суд.

Окружни суд састоји се из једног судије, једног секретара, и потребног броја писара, које све поставља Краљ на предлог Министра Правде. Потребан број практиканата поставља сам судија.

Члан 49.

У случају кад судија због какве препреке није на дужности заступаће га секретар.

Члан 50.

Пуноважну седницу за суђење кривичних предмета састављају: судија, секретар и писар, а за суђење грађанских предмета: судија, секретар или писар, и један судија — грађанин.

Члан 51.

Општински одбор окружне вароши изабраће на годину дана пет судија и три заменика, и њихова имена јавити суду.

Служба судије — грађанина обвезна је и бесплатна. Њих по потреби за суђење позива окружни судија.

Члан 52.

При сваком окружном суду постављаће се заклетни тумачи на предлог суда, који ће вршити у исто време и превођење акта.

Ако једна страна оспори тачност рада тумачевог, онда ће се дотичне исправе послати Министарству Иностраних Дела о трошку криве стране.

Члан 53.

Окружни суд суди све грађанске парнице, које прелазе надлежност општинских судова, и сва преступна и злочина дела, која спроведу средске власти.

Исто тако он суди и сва војна кривична дела, која му на суђење спроведу војне власти.

Члан 54.

Грађанске парнице, без обзира, на вредност, кад се оне тичу имовине или интереса државе, округа, среза, општине, или ма које јавне установе, суди окружни суд.

Члан 55.

Окружни суд врши све друге послове које у старим границама Србије раде првостепени судови или поједине судије, осим потврђења преноса непокретних имања и стављања обезбеђења.

Сви правни послови који се односе на потврђење уговора о куповини и продаји као и задужења — хипотеке, који су извршени у времену кад је Србија објавила рат Турској, неће важити и неће се расправљати пред судовима, докле год заузете области не буду присаједињене (анектиране) Краљевини Србији, када ће се то нарочито регулисати.

Полициске власти привремено ће решаваги питање о државини.

Ово решавање биће само у погледу одржавања реда, а одлуке донесене неће повлачити никакве правне последице, нити стицање каквих права.

Члан 56.

Притежаоцима меница, које су издате пре доласка српске војске у освојене области, а чији рокови плаћања падају у време кад није било суда, па су услед ратног стања били у немогућности да у међувремену од кад су турске власти престале да функционишу у освојеним областима, па до дана кад су српски судови у тим областима почели рад, подигну код надлежних судова протест, — оставља се да то учине до 15. септембра 1913. године.

Члан 57.

Суђење код окружног суда бива јавно и у грађанским и кривичним делима, осим случаја кад јавни морал или општа потреба не допуштају јавни претрес.

Пресуда се изриче по већини гласова.

Члан 58.

Поступак окружног суда у кривичним делима у истраживању, ислеђењу, испитивању и коначном претресу бива по пуној власти судије.

Члан 59.

Суд ће судити и пресуду изрицати по својој савести и убеђењу, које је поцрпио из укупног извиђаја и прибраних доказа. Суд је дужан да у пресуди изнесе разлоге на којима своју одлуку заснива.

Члан 60.

Новчана казна не може бити мања од пет динара. Она се изриче у корист државне касе.

Члан 61.

Судија ће осуђивати на казну по Кривичном законнику који данас важи у Краљевини Србији.

Члан 62.

Све коначне одлуке по кривичним делима судија ће, у року од пет дана, по званичној дужности доставити Великом Суду на размотрење и решење.

Члан 63.

Рок за жалбе и остали рокови рачунају се по поступцима кривичним и грађанским, који важе у Краљевини Србији.

Жалба се предаје окружном суду било непосредно, било поштом на повратни реценсис.

Члан 64.

Парничар који хоће да тражи извршење извршне одлуке турског суда по грађанским парницама, дужан је претходно обратити се молбом за извршење суду онога округа који је надлежан за место где је било седиште турског суда чија одлука има да се изврши. Суд ће најдаље у року од десет дана позвати осуђеног дужника и повериоца, и дужника саслушати о томе: има ли и шта да примети против тражења повериочева да се одлука пусти у извршење. Пошто саслуша и повериоца о примедбама дужниковим, суд ће решити: има ли места да се одлука пусти у извршење. При оцени овога питања суд ће на то пазити да нису одлуком турског суда повређена основна начела права и правичности у погледу материјалног и формалног права, на пр. да није било принуде или преваре према осуђеноме; да нису употребљене лажне исправе или лажни сведоци; да није било подмићивања судија; да ли је осуђеном у парници била дата могућност да се брани или употреби правно средство, и томе слично.

Ако суд нађе по оцени свију околности, а по своме слободном убеђењу, да су наводи осуђеног неосновани и невероватни, решиће да се одлука турског суда пушта у извршење, против чега нема места жалби. У противном случају одбиће извршење, а тужиоца упутити решењем да дотични спор поново код наших судова покрене у року од шест месеци. Ако у овом року спор не покрене, губи своје право које му је одлуком турског суда било досуђено. Против овог судског решења има места жалби Великом Суду.

Члан 65.

Кад је у питању извршење одлука турских судова у кривичним парницама, онда ће суд саслушавањем осуђенога и приватног тужиоца и испитивањем околности постарати се да утврди: да нису одлуком турског суда повређена основна начела права и правичности у погледу материјалног или формалног права, па затим поступити онако како је чл. 64. наређено за грађанске парнице. Против решења судског да се одлука турског суда пушта у извршење, нема места жалби.

Ако суд реши да нема места да се одлука турског суда пусти у извршење, онда ће суд, у случају да се дело по званичној дужности извиђа и казни, писати полицијској власти да она, по могућности, а с обзиром на доказе који се могу прибрати, учини истрагу и акта истраге пошаље суду на надлежни поступак. Против овог решења приватни тужилац има право жалбе Великом Суду.

Ако се дело казни на тужбу приватног тужиоца, онда ће суд решењем упутити тужиоца да у року од месец дана поднесе тужбу надлежној власти. Против таквог решења има места жалби Великом Суду.

Ако у остављеном року приватни тужилац не поднесе тужбу, сматраће се да је од тражења извршења одлуке турског суда одустао, чиме је ствар коначно решена.

Члан 66.

Судија има плату судије првостепеног суда предвиђену законом о судијама од 4. марта 1911. године, а секретари и писари по закону о устројству првостепених судова, који важе у Краљевини Србији.

Помоћном особљу судија ће одређивати плату у границама кредита који буде одредио Министар Правде.

Члан 67.

Плата, додаци и остали трошкови окружног суда падају на терет ванредног војног кредита.

Члан 68.

За дисциплинске кривице Министар Правде може казнити судију одузимањем плате до месец дана.

За веће дисциплинске кривице одлуке доноси Министарски Савет, а за остало судско особље казну изриче Министар Правде.

Велики Суд

Члан 69.

За целу заузету област постоји Велики Суд са седиштем у Скопљу.

Члан 70.

Велики Суд састоји се из три судије, секретара и потребног броја писара, које по предлогу Министара Правде поставља Краљ.

Најстарији од судија председник је суда.

Ниже помоћно особље поставља председник суда у границама кредита који буде одредио Министар Правде.

(СВРШИТЕ СЕ)

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО

ПО

ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

И заиста, ванбрачно дете не може никога да наследи и интестатски. § 409. Грађ. Зак., други став, вели: „Иначе ванбрачна деца као незаконна не могу имати права законскога на наследство ни очино ни материно, но само са изјашњеном вољом оца или матере“, а тим пре ванбрачно дете не би могло законски наследити даље ванбрачне сроднике своје. У овом смислу имамо и одлуку одељења Касационога Суда од 19. Маја 1907. год., Бр. 5855., која гласи: „Пропис §. 409. Грађ. Зак. односи се у погледу ванбрачне деце не само на наслеђе од оца и матере већ и од других лица, на пр. брата по матери. У §. 133. Грађ. Зак. постављено је опште начело да ванбрачна деца стичу приватна, грађанска права у погледу према својој оцу и родбини тек онда ако се законитим путем најпре за брачну децу огласе, што значи с обзиром на §. 409. Грађ. Зак. да ванбрачно дете не може стећи право на законско наслеђе ни према каквом свом рођаку, било по оцу било по матери, ако није за брачно оглашено. Акт оглашења брачности битан је услов за стицање права на законско наслеђе својих родитеља и њихове родбине. Ванбрачно дете без акта оглашења за брачно не може наследити не само свога ванбрачног оца и родбину овога, већ ни своју ванбрачну матер, логички је да такво дете не може наследити ни своје даље рођаке по матери, пре него што се изврши акт законитог оглашења брачности“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 250. и 251.). Отуда, у случају смрти ванбрачног сродника који је у заједници са ванбрачним дететом ово последње не би могло искључити из наслеђа законске сроднике *de cuius*-а који су изван заједнице. Исто тако ни ванбрачно дете не могу наследити његови ванбрачни сродници, јер по §. 411. Грађ. Зак.: „По смрти ванбрачног непозакоњеног детета без деце и потомства законског, његово имање не наслеђује родитељ по хранитељ ....“ из чега проистиче да ванбрачно дете могу још мање наследити његови даљи ванбрачни сродници. Да приметимо да се, у овом случају, не може поставити питање о примени §-а 528., пошто је немогућно да ванбрачно дете има и ванбрачних и законских сродника те да се, претпостављајући да је оно у заједници са првима док има и других изван ове, може говорити о примени §-а 528., осим већ ако би се узело да се трећим начином непозакоњена (легитимацијом), милошћу владаоцем, *per rescriptum principis* [§. 134.3] Грађ. Зак., ванбрачно дете може позаконити само од стране једнога ванбрач-

ног родитеља, тако да би, у погледу овога другог родитеља, дете остало и даље небрачно.¹⁾

Живојин М. Периф.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

ОД

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

IV. Исту из § 377 к. з. — „Ко би путницима или трговцима, вели се у овом §, забрањивао да у општем испушту стоку напасу по Уредби о поцаши, да се казни затвором од једног до три дана“.

1. Радња се састоји дакле у забрањивању путницима или трговцима, да

¹⁾ То је дискутовано питање да ли се милошћу владаоцем може дете позаконити само на тражење једног родитеља. В о овоме Др. Драг. Аранђеловић, *Породично Право* (предавања на Правничком Факултету), стр. 55. и 57., издање Гн-а Гојка Никетића; А. Rušnov, *Тумац обичајно аустријском грађанском закону I*, Str. 313. Да приметимо још да је спорно и питање о томе да ли дете позаконено владаоцем милошћу има и наследна права према својим родитељима и родбини ових. Питање је сумњиво због одребе §-а 409. Грађ. Зак., који, у првом свом ставу, вели: „Деца изван брака рођена добијају право на наследство као и други законски наследници само онда, кад би позитивним браком она позаконена била“, одредба која није много у сагласности са §-ом 133. Грађ. Зак., који нормира да „Права пак и одличја према оцу и родбини само онда добијају (— реч је о небрачној деци —), кад се законом путем најпре за брачно огласе“. Доведен у везу са §-ом 134. Грађ. Зак., који говори о разним начинима позаконјења (легитимације) и међу којим начинима се налази и позаконјење владаоцем милошћу, § 133. Грађ. Зак. би значило да се дете владаоцем милошћу позаконено равно детету позаконеном једним од она друга два начина (уклањањем брачних препрека или конвалидацијом брака и накнадним венчањем родитеља, *per matrimonium subsequens*), то јест дете и владаоцем милошћу позаконено имало би и наследна права.

Г. Др. Драг. Аранђеловић, у мало час наведеним предавањима (стр. 56. и 57.), држи се, код овога питања, у главном §-а 409. став 1. Грађ. Зак. и вели да, у принципу, дете позаконено владаоцем милошћу нема наследних права према својим родитељима и родбини њиховој. Али, од овога правила Г. Аранђеловић одступа за случај да је владалац, у акту позаконјења, изречно дао позаконеном детету наследна права. Међутим, коментарист нашега Грађанскога Законика, Дмитрије Матић, налази да се позаконено дете у сваком случају равна са брачним дететом, па, дакле, и онда када је оно позаконено владаоцем милошћу: и на овај начин позаконено дете имало би, по Д. Матићу, и наследна права, без обзира на то да ли је владалац изречно то право детету признао или не (Д. Матић, *Објашњење Грађанског Законика за Књажевство Србско*, I. част, стр. 189., §. 135.). Може бити да се је Д. Матић руководио овде и тим аргументом да наши кодификатори из године 1844. нису унели у Грађански Законик одредбу §-а 162. Аустријскога Грађ. Законика која, за позаконјење владаоцем милошћу (*durch Begünstigung des Landesfürsten*), вели ово: „In Rücksicht auf die übrigen Familienglieder hat diese Begünstigung keine Wirkung“, то јест: „Према осталим породичним члановима нема ова милост никаква дејства“ (по преводу Др-а Драг. Аранђеловића: *Општи Аустријски Грађански Законик*, стр. 22.). Али, тај аргумент веома би био ослабљен прописом става 1. §-а 409. Грађ. Зак. преко кога је Д. Матић олако прешао. И заиста, наводећи, код коментара тога параграфа, питање које Павле Шерогић, у својој *Прегледу Законика Грађанског за Књажевство Србију*, 25. Марта 1844. обнародованог [штампаном у „Бачкој Вили“, у четвртој свесци за год. 1845. — В. А. Ђорђевић, *Систем Приват-*

напасу стоку у општем испушту по Уредби о поцаши. В. ову Уредбу издану 29 марта 1857. год., Зб. 10-27.

2. Кривац. — Виност није потребна.

V. Исту из § 378 к. з. — „Ко вратнице од потеса, вели се у овом §, отворене остави, да се казни затвором од једног до три дана, ако је због тога штета коме учињена, и штету да накнади или да се казни новчано од три цванцика до три галира“.

1. Радња се састоји дакле у остављању вратница од потеса отворених.

Пошто је „царина“ потеска изобичајена, то је и овај § као и т. 11 § 375. изгубио вредност.

б) Без значаја је, дали је оном радњом коме нанета штета или не¹⁾.

2. Кривац. — Виност није потребна.

3. Предвиђено је изрично за случај, кад је коме услед оне радње штета нанета, да се она има накнадити. О томе се дакле има решити у кривичној пресуди.

VI, Иступ из §§ 378 а и 378 б. к. з.

„По предидућем параграфу, гласи § 378 а, да се казни и онај, који уговор свој са спрежником на време не испуни, а поред тога да се принуди, да уговор испуни“.

„Ако спрежник, гласи § 378 б, из уважења достојних узрока, не би могао своје обвезателство испунити, онда нека полицјна власт нареди, да се о његовом трошку, оштећеноме њива пооре или засеје, али ако спрежник из самог уорства не би хтео обвезателство испунити, тад осим што се има њива оштећеноме на терет спрежника поорати или посејати, да се уорни спрежник казни јоште затвором од два до осам дана“.

1. а) Радња се састоји дакле у испуњавању уговора са спрежником на време.

1^о Уговор о спрежништву је уговор, којим се два или више лица обвезују, да заједнички своје њиве поору или засеју.

2^о Уговор није на време испуњен, кад није испуњен у време уговорено изрично или прећутно или у време уобичајено за орање и сејање, ако уговора нема.

б) Радња према § 378 б ст. 1 к. з. није противправна, ако спрежник није могао своју обвезу испунити „из уважења достојних узрока“. Да ли је узрок испуњења уговора, уважења достојан, фактичко је питање, које полицјска, одн. по местима, где нема полицјске власти, општинска власт, има да реши.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

нога (Грађанскога) Права Краљевине Србије, Прва књига: Општи део, прва половина, стр. 40.), поставља: „да ли имају законско наслеђе и она деца, која су од више власти на заклевање родитеља у одношење брачне везе постављена?“ (Д. Матић, *op. cit.*, I. част, стр. 557.), Д. Матић одговара овако: „Ми држимо, да се на ово питање мора потврдити одговорити, јер § 134. под 3) о тога говори, и такву децу са брачном изречно равна, следоватељно им даје и равно право наслеђа“ (*op. cit.*, I. част, стр. 557.). Д. Матић, дакле, сасвим, код овога питања, занемарује став 1. §-а 409. Грађ. Зак., и ако треба узети да је, на сваки начин, за исто питање тај пропис *sedes materiae*.

¹⁾ Уп. Целић 896.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Субституција међу притвореницима. — У последње време било је више бегства из једног париског казненог завода услед претрпаности у томе заводу. Управа завода је била принуђена, да у једној ћелији затвара по два притвореника, и ови су се у тој ћелији договорили, да измењају своје личности. Онај, који је требао да буде пуштен у слободу није одговорио при прозивци, кад је чувар изговорио његово име у цели пуштања у слободу, док његов друг, који је желео да час пре остави ћелију и завод, одазвао се на име свога ћелиског друга, ставио лажан потпис на заводском протоколу за пуштање криваца и отишао. Ова превара свакојакно носи вид фалсификовања јавне исправе, али: да ли ће тај кривац кад год у опште бити ухваћен, па ма се постајање дела и утврдило. Затвореници знају, да чувари не могу тачно знати личне описе притвореника, које чувају, и да администрација заводска тешко може да констатује и утврди овакве случајеве, и њима је то довољно. У осталом каквог рачуна води о отварању нове кривичне истраге онај, који се већ налази у затвору и који жели да у затвору остане, па ма и не рачунао на бољешовност поротника. Што се тиче онога, који је из завода на преваран начин изашао пре рока, он се нада да неће бити ухваћен, и то му је доста па да буде потпуно одважан у извршењу своје намере. — Да би се овакви случајеви отклонили на начин сигуран и лак, у Француској се приступило, у појединим заводима, новом систему контроле: сваки притвореник, ступајући у завод, на односном акту о своме притвору даје отиске са четири прста своје руке. Од тих отисака администрација даље чини употребу ради спречавања подметања једне особе за другу.

(R. P.)

* * *

Биоскопске представе. — Питање о кинематографима је увек на дневном реду. За биоскопе прописују се извесна наређења у циљу заштите душе и срца дечијег од деморализујућег дејства појединих кинематографских представа. — У име

морала и друштвеног васпитања сви мислени људи треба да подижу свој глас против неповољног утицаја неких представљања на морал. — У Брислу проношена је кроз главне улице реклама, објава за биоскоп, са сликом како једно дете седи на столицу и убија се револвером; „самоубиство детета“ привукло је многе фамилије у биоскоп; али паметне старешине кућевне свакојакно да нису пустиле своју децу, да виде овако што. — У немачкој понеке локалне вести су већ отпочеле борбу против оваквих несумљиво штетних ствари. У Белгији такође. Власт у Антверпену је забранила улазак у биоскопе деци млађој од шеснајест година, ако децу не прате старији. У Берлину забрањен је долазак у биоскоп деци млађој од четрнајест година. У Манчестру се спроводи предлог, да се у биоскопе у вече не примају деца испод четрнајест година стара. У Шпанији влада је пре неки месец објавила краљевску одлуку, по којој биоскопска предузећа мора своје филмове да поднесу на одобрење управној власти пре но што их употребе за публику; разлог за ову меру није само ради спречавања престава противних јавној нарастивности него и ради спречавања репродукције убиства, крађа, разбојништва, као и спречавања ширења нездравих идеја. У Бордоу, у Лиону, и у многим другим варошима француским, локалне власти, су донеле одлуке, којима се забрањује излагање и кинематографско представљање кривичних дела. — Не само да се издају означена наређења, него се предузимају и строге мере, да се та наређења неизоставно врше и поштују. Постоје сталне контроле и надконтроле у околини као и у унутрашњости биоскопских предузећа, те констатују кривице, како би се на одговорна лица примениле строге казне. — Мудре власти још пре забрањују и по улицама ма какво представљање или изношење слика, које би биле на уштрб благих обичаја, јер улицу треба још пре бранити него склонита места, која не посећује свако.

* * *

Разна правна осећања. — У једној граничној провинцији Тонкина, у Nan-Nind-Fou, било је стално у извесном броју болесника, који су

патили од болести лепре (губе). Оболели су обично живели у једном месту, у једној колонији, како се зараза не би ширила на остали свет. Али ове је требало хранити. Да би се јавна здравственост сачувала, а и да се не би чинили узалудни издатци, у тамошњој земљи су прво пустили објашњења, како су ови болесници управо изроди рода људског, отпадници од Бога, и да их као такве не треба помагати нити узалуд трошити новац на њихову храну. Затим се по вароши почело отворено говорити о побијању ових болесника. Од речи приступило се и делу. Почетком децембра 1912. године насеље ових болесника је било опкољено органима власти, и за тим сви су болесници били побијени. Догађај се описује овако: неколико стотина војника су опколили насеље, тако, да се ни један болесник није могао склонити. Као стадо гоњено кланици, они су били нагоњени калупи раније ископане. Дебео слој дрва покривао је дно те рупе; мердевине су биле направљене за силазак. Један по један, жена за женом, са децом у наручја, силазили су ови болесници под морање у рупу и седали на дрвеће; затим одјекну реч „пуцај“ и пушке опалише. Посули су их петролеумом. Пламен се дизао до облака. — Они тамо немају грижу савести, и не сматрају да су тиме учинили какво дело. Да би довршили посао на спречавању ширења ове заразе, прописана је награда ономе, ко прокаже још кога болесника; одмах по проналаску дотични се шаље на ломачу. Тамошњи гувернер, далеко од тога да пере руке од оваквих поступака, у прокламацији својој разлаже: „Оболели од лепре врше страховите ексцесе и догрдили су целом свету. Искористићавају своју болест те врше притисак на сеоско становништво, бешчасте туђе жене, отимају новац. Од причања ових злочина диже се коса на глави... Морала се исконати рупа, требало је побити све болеснике... Тако смо за навек ослобођени њихове заразе... Уверио сам се о општем одобравању овог поступка“. — Да ли у овоме има дивљаштва, варварства!

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Деловођа општине корманске упутио је ова три питања:

1. Шта општинска или полицијска власт треба да уради, кад тужена или тужилачка страна, и ако писмена, неће да потпише саопштење пресуде, кривичне или грађанске, што њоме није у чему задовољена?

2. Шта треба општинска или полицијска власт да ради кад једно лице, које треба да потпише своје саслушање, неће исто да потпише, или се изговара да је неписмено и ако уме читати и писати? и

3. Да ли општински судови могу судити све шумске кривице учињене у приватним забранима, а без обзира на дебљину дрвета, кад општета не прелази сто педесет динара?

Одговор на прво питање:

Треба разликовати три случаја: одлука, чије саопштење једна страна неће да потпише или је грађанско решење општинског суда, или је решење административне природе (донето од општинске или полицијске власти), или је кривична одлука (донета од општинске или полицијске власти). — У првом случају: у § 13. грађанског судског поступка стоји: „општински судови.. пресуде исказују усмено и јавно... Саопштење пресуде или решења овериће увек председник или члан суда, а ако би ови били неписмени, саопштење ће се извршити у присуству два писмена сведока, који ће се на акту саопштења потписати. Дан саопштења увек ће словима означити... Сваку пресуду дужни су општински судови у протокол сужења завести, којег ће форму прописати Министар Правде, а и написмено парничарима издати по наплати таксе“. По § 16. грађанског судског поступка жалбе противу решења општинског суда дају се за осам дана од дана кад је саопштена одлука. Дакле саопштење решења заинтересованим странама мора се извршити, да би се знао рок за жалбу и да би се могла огласити извршност решења, а решење се не мора издати у препису без наплате таксе. Према томе, кад суд добави парничну страну ради саопштења решења, па ова саоп-

штење неће да прими и, ако је писмена, неће да својеручно потпише, општински суд ће позвати два грађанина па ће пред њима дотичној страни решење саопштити, о чему ће протокол направити тако да исти буде оверен потписима председника суда или кмета и потписима присутних грађана. Овакав протокол биће потпун доказ о извршеном саопштењу, а тако извршено саопштење биће саобразно и прописима из § 13. грађанског судског поступка. Ваља напоменути, да се саопштење грађанских решења може извршити и заступницима или пуномоћницима заинтересованих лица. — У другом случају: Општинске и полицијске власти поступаће сходно прописима из законика из грађанског судског поступка, пошто специјалних прописа нема. Општински суд, у предметима административним, који би одговарали његовим надлежностима поступао би онако, како је напред изложено. Полицијска пак власт поступаће по наређењима из § 176. и 177. грађанског судског поступка: решење саопштиће парничарима, разуме се, ако они хоће да приме саопштење, а у сваком случају решење ће, на писмено издати свакој заинтересованој страни; то издавање решења замењује у ствари само саопштење и чини га доцније непотребним, јер се рок за изјављивање жалбе рачуна од дана пријема решења (сходно другом ставу § 311. грађанског судског поступка). Дакле полицијска власт нема потребу, да нарочито добавља страну и да јој пред сведоцима врши саопштење решења. Како се предаје писмено решење, то је друга ствар. — У трећем случају: кад се има саопштити коме решење по иступним кривицама, о којима решавају општинске и полицијске власти, мора се лично добавити тужена страна (а тужилачка може и пуномоћника послати) па ће јој се и саопштење извршити, а ако она неће саопштење да потпише, зваће се сведоци и направити се протокол о саопштењу исто као и у првом случају, јер, према трећем ставу § 15. и 16. полицијске уредбе, одлуке власти саопштавају се заинтересованим лицима а жалбе се изјављују у року од три дана од саопштења. Полицијске власти имају овако поступити и при саопштењу одлука о притвору или

прекинућу истраге по делима злочина или преступне природе.

Одговор на друго питање:

Треба разликовати ове случајеве: лице неће да потпише своје саслушање: 1. као окривљено због дела злочине, преступне или иступне природе, 2. као сведок или вештак по делу злочине или преступне природе, 3. као сведок или вештак по делу иступне природе, 4. по грађанском или административном предмету у својој ствари, и 5. по грађанском или административном предмету у туђој ствари као сведок или вештак. — У првом случају: кривац има права да ћути, да се не брани, да не потпише, своје саслушање, да отежава свој положај итп. (§ 155. крив. пост.). Како се испити криваца врше свагда пред два присутника, пред два последна сведока, то ти сведоци са иследником и деловођом треба свагда да овере, да је кривац заиста казао оно, што је у протоколу саслушања записано, и да кривац то није хтео да потпише. — У другом случају: према § 59. и 110. кривичног судског поступка сведоци и вештаци треба да потпишу протоколе о сведочењу (или вештачењу). Ако сведок неће да потпише протокол свога саслушања, да ли је довољно, да се то утврди протоколом иследника, деловође и иследних присутника, или треба таквог сведока ставити у притвор према § 100. кривичног судског поступка, који гласи: „ако сведок зна, па неће никако да сведочи о оном о чему се пита, иследник ће га на то принудити притвором. О овом притвору иследник ће издати решење, против кога нема места жалби... Чим сведок сведоцбу искаже, престаје даља казна притвора“, није довољно јасно и мишљења могу бити подељена; али мишљење, да се такав сведок може ставити у притвор изгледа основаније са ових разлога: сведоцба сведока тек онда је свршена, кад се не само искаже, него и кад се то и на протокол стави и према § 110. кривичног судског поступка потписом сведока утврди, јер је сведоцба сведока и један формални акт у процедури; све док сведок (ако је писмен) не стави и свој потпис на сведоцби својој, није се одужио дужности сведока, и према томе може бити притвором нагнат на потпи-

сивање протокола. Што се тиче вештака, који неће да потпише протокол, ствар је још нејаснија, јер поједина питања нису на чисто изведена. Пре свега спорно је и по теорији а и по нашим позитивним прописима, да ли се лице, одређено за вештака, мора примити дужности вештачења или не у претходној истрази. Закон о томе ћути. Али како закон предвиђа и у претходној истрази притвор сведока, који неће да сведочи, а за вештака предвиђа притвор у претходној истрази само кад се вештак неће да закуне на навод и исказ (последњи став § 100. кривичног судског поступка) док у судској истрази предвиђа у опште притвор вештака и принуду да дође и навод и исказ потврди (§ 194. и 205. кривичног судског поступка), могло би се извести, да законодавац и није хтео дати иследној власти право, да лице, позвано за вештака, стави у притвор, што неће дужности да се прими, јер у осталом заиста и јесте различне тежине: не примити се за вештака, и примити се за вештака па доцније код суда одбијати од себе обавезу, када се вероватно прилике за вештачење већ промениле, и када се по неки пут поново вештачење и не може обавити. Пошто је дакле у претходној истрази сумњиво, да ли ће се вештак моћи у притвор стављати, сумњиво је и то, да ли се у притвор може ставити кад се прими у први мах вештачења али од тога одустане и протокол о наводу и исказу неће да потпише, — јер, ако дотично лице има право да се не прими вештачења, отпада могућност да се оно принуди притвором на састављање протокола о вештачењу. — У трећем случају: општи поступак за извиђање иступних кривица прописан је Полицијском Уредбом. Тачке д. и е. члана 33. полициске уредбе гласе: „за што су год вештаци нужни, да се позову и одреде, да ствар извиде, оцене или објасне. И ствари као што су којекакви алати, кључеви, оружје, одело, писма итп. или којекакви знаци, којима се преступник у делу послужио и којима се ово лакше може открити и преступник убедити, да полициска власт добави и надлежно при испиту употреби“. Према ставу трећем § 35. полициске уредбе сваки је дужан о ономе, што зна, сведочити, и вла-

сти истину казати. Детаљнијих прописа о вештачењу, изналажењу објеката и испитивању сведока (о обавези и принуди за сведочење) нема у полициској уредби. У пракси бива овако: вештачење се врши исто као и при ислеђењу злочиних и преступних дела (по кривичном судском поступку); сведок по иступном делу има право да не сведочи, — сматрајући, да дужност из § 35. полициске уредбе нема никакве санкције, и да се на сведока као и вештака по иступном делу не може применити притвор из § 100. кривичног судског поступка. Ова пракса о сведоку и вештаку по иступном делу подржава се и на основу начелне одлуке опште седнице Касационог Суда од 1911. године, по којој сведок или вештак који не би хтео сведочити у извиђању какве иступне кривице из надлежности општинске или полициске власти, не може за то бити притворен по § 100. кривичног судског поступка, пошто се та кривица ислеђује по полициској уредби а не по кривичном судском поступку. Међутим, могло би се још са пуно разлога говорити, да ли је ова пракса и нахођење Касационог Суда саобразно закону. Јер: када се признаје, да се изналажење објеката по иступима врши по процедури из кривичног судског поступка мимо воље онога код кога се претресање врши, и да се у опште аналогијом примњује процедура прописана из тога поступка и при ислеђењу иступних кривица у колико се процедуром удара на слободу грађана и у колико специјалних прописа у Полицијској Уредби нема, и када је чланом 35. Полицијске Уредбе за онога, који зна сведочити, прописана дужност сведочења по иступним кривицама, — могло би се закључити, да ће се ислеђењем до истине доћи и да ће се дужност сведочења у дело привести само онда ако иследна власт у иступним делима има право да се користи прописом из § 100. кривичног судског поступка пошто у Полицијској Уредби нема оделито — предвиђеног начина, на који би се сведок нагнао да изврши закону дужност сведочења, дужност прописану самом Полицијском Уредбом. Да би се избегла свака одговорност органа власти најбоље је држати се праксе и мишљења Касационог Суда, па,

кад сведок (или вештак) неће да потпише протокол, по праву да не мора сведок бити, утврдити стање присутним сведоцима онако како је описано за први случај. — У четвртог случају: сходно § 170., 171. и 172. грађанског судског поступка у вези са § 139., 140. и 162. истога закона тужена и тужилачка страна има право не дати никакву изјаву па и изостати са рочишта, — а према томе и не потписати протокол, што треба сведоцима утврдити, ако извиђање није колегијално. — У петом случају: По § 229. грађанског судског поступка сваком ће се сведоку по свршеном претрешању прочитати његови одговори на питања и само оно вреди као казивање сведока, што сведок при читању као своје призна, а да је испит прочитан и потврђен изриком се у протоколу назначавача. По § 235. грађанског судског поступка, кад се сведок без основа устеже сведочити, власт ће га обавестити, да је грехота не сведочити и оставити праведнога да изгуби право, па ако он не хтедне никакво сведочити, осудиће се да плати заинтересованој страни трошкове и штету, ако би због тога остала без доказа за своје право. Према § 251. и 257. грађанског судског поступка у вези са § 31. грађанског закона вештак је дужан вештачење да изврши и протокол да потпише иначе одговара за штету дотичном лицу. Дакле сведоци и вештаци су обавезни своју дужност извршити, а кад они неће и поред опомена да признају и потпишу своје исказе и наводе, значи да неће дужности да се одазову, и за то имају одговорати једино за трошкове и за штету причињену једној страни невршењем дужности. Власт нема потребу да ради друго шта осим, да протоколом утврди чињење опомена и невршење дужности сведочења и вештачења. Ако власт сведока не испитује колегијално треба пред сведоцима утврдити, да дотични сведок неће да сведочи, односно да неће ништа да призна за свој исказ. — Што се тиче напомене у овом питању: шта ће се радити ако једно лице неверно представља да се не уме потписати? дајемо одговор у овоме: ако органи власти, пред којима се овако што догађа, знају, да је то лице писмено, неће му изговор примити, а ако незнају

пустиће да га други потпише, па, на случај обелодањења обмане власти, примениће прописе из кривичног закона према одговорном лицу.

Морамо признати да су објашњења из првог и другог питања у многоме за дискусију. Слична питања добијали смо и од многих других општина.

Одговор на треће питање:

Шумске кривице деле се на преступне, иступне и административне. Према члану 90. закона о шумама, иступне шумске кривице су оне, које се казне до 150 динара или до 30 дана затвора (изузимајући извесне специјалне недопуштене радње). Иступне кривице учињене у државним, манастирским и црквеним шумама извиђа и казни полицијска власт у корист шумског фонда, а у осталим шумама општински суд у корист своје касе (члан 126. закона о шумама). Дакле за извиђање и пресуђење иступне шумске кривице учињене у приватном забрану надлежан је општински суд, али на квалификацију дела не утиче дебљина дрвета нити величина оштете, како би то суд погрешно могао изводити из члана 90. и 106. закона о шумама.

н.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Ноћу између 22. и 23. ов. месеца побегли су из притвора општине Облићке **Зумбер** и **Шабан Микуланци**, **Риза Гајановац**, **Сали Чаул** сви из Бабиног моста среза приштинског. **Зумбер** је стар 32 године, раста средњег, очију црних, бркова риђих, **Шабан** је стар 35 година, раста средњег, очију црних, **Риза** је стар 32 године, очију зелених, бркова жутих, **Сали** је стар 45 година, очију црних, бркова риђих. Сви су у арнаутском оделу.

Акт начелника среза приштинског Бр. 7761.

Лазар Миловановић, зв. „**Мадор**“ из Лалинца, и **Стојан Петровић** из Г. Зуничја, осуђеници нишког казненог завода побегли су из колеричне станице где су били на лечењу.

Лазар је стар 50 година, стаса омаленог, косе седе, чела висока, очију плавих, обрва великих.

Стојан је стар 54 година, стаса средњег, косе седе, очију плавих, обрва црних, бркова црних.

Акт Управе града Београда Бр. 58245.

Сима Петровић из Сребрнице у Босни, осуђеник пожаревачког казненог завода побегао је са осуде.

Сима је стар 29 година, стаса велика, косе црне, чела великог, очију жутих, бркова жутих.

Акт Управе града Београда Бр. 28245.

Рајко Поповић, из Ноћаја, осуђеник београдског казненог завода, побегао је са рада из Топчидерске Економије.

Рајко је стар 29 година, развијен, косе црне, образа округлих, чела високог, очију плавих, носа правог, бркова танких плавих, уста малих — у белом државном оделу.

Акт београдског казненог завода Бр. 4420.

Лазар Јовановић ковачки радник, из Крагујевца, извршио је крађу али се налази у бегству.

Лазар је стар 20 година, средњег раста, црномањаст, носи на себи сељачко одело.

Депеша градског суда нишког Бр. 4839.

Адали син **Незоровића-Ваљушевића**, из Приштине, одговара за крађу и изнуду новаца али се налази у бегству.

Асан је стар 15 година, црномањаст, очију црних, омален, шишкав, од одела има црне чакшире и бео гуњ.

Депеша начелника среза приштинског Бр. 7675.

Јован Павлић рођен 1884. год. у Касези у Крањској, мршав, 170 с. м. висок, са дугуљастим лицем смеђим, малим брковима, дебелих усана, говори лагано, варалица и лењивац; и **Леополд Јенер** рођен 14. новембра 1882. год. у Подгорју, мршав, висок, снажан, са дугуљастим лицем, затворено плаве косе и бркова, по мишицама и грудима тетовиран, — извршили су неколико крађа и једно обијање и побегли су у правцу Србије, или које друге балканске државе.

Обојица су опасни лопови и наоружани су, а имају по свој прилици уза се и полицијске штамбиле за фалсификовање докумената.

У случају проналаска упутити именоване стражарно Управи вароши Београда с позивом на њен распис № 3011. од 7. октобра ове године.

ТРАЖИ СЕ

Радован син **Радована Палића**, из Азање, отумарао је од своје куће незнано где, стар је 16 година, раста средњег, у лицу плав, на левој страни слепог ока има белегу од чира у величини дводинарке.

Акт Управе града Београда Бр. 29305.

ПОНОВНЕ ПОТЕРЕ

Нестор Горјановић, осуђеник казненог завода у Сремској Митровици, чију слику износимо по-

бегао је из завода 3. јула ове године па до данас није пронађен.

Родом је из Гргетега котор Ириг, стар 20 година, нежењен, вере православне, осуђен са 6 година због убиства, раста повисоког, дугуљстих и здравих образа, кестењаве косе, чела висока, зелених очију, обичних уста и носа, нема нарочитих знакова.

Ко га пронађе добија 40 круна.

О проналаску известити уредништво »Полицијског Гласника«.

Живан-Живојин Милијановић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо побегао

смеђе, бркова плавих; од особених знакова има: брадавицу величине просног зрна за 6 см. изнад и у лево од споја кључне кости, брадавицу величине кукурузног зрна за 2.5 см. изнад пупка, по грудима маљав.

је 1. септембра 1911. године, па ни до данас није ухваћен.

Родом је из Сибнице, среза посавског округа београдског, стар 20 година, средњег стаса, очију угаситих, косе смеђе; од особених знакова има на десној страни лице белегу од шкрофула.

Акт Управе београдског казненог завода Бр. 5044.

Вујица Голубовић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику

износимо побегао је 9. августа ове године, па до данас није пронађен.

Вујица је родом из Дубоке, стар је 38 година, очију жућкастих, косе

Акт Управе београдског казненог завода Бр. 3135.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У вароши Скопљу ухваћено је једно лице које је изјавило да се зове **Михајло Дабић**, из Трбушана среза љубињског, код њега је нађено 1240 динара, 1 уложна књига од 10000

динара, 1 леворвер, 2 сата, 1 прстен златан. Михајло је стар 44 година, црнмањаст, раста средњег. Обраћа се пажња свима полициј-

ским властима на ово лице, да није учинило какво казнимо дело.

Депеша начелства округа скопљанског Бр. 11243.

КРАЂА СТОКЕ

Непознати лопови украли су Грујици М. Перишићу из Венчана, једнога **коња** и једну **кобилу**. Коњ је стар 3 године, длаке зелене, без жига и роваша; кобила је стара 7 година, висока 158 см. длаке алтасте, на челу цветаста са жигом право »С«.

Акт Управе града Београда Бр. 27435.

Непознати лопови украли су Преди Питаревићу, из Брзе Паланке једнога **коња** старог 7—8 година, длаке црне, — ровашен у лево уво, са жигом положено »т«.

Депеша начелника среза брзопаланачког Бр. 6197.

Непознати лопови украли су Пану И. Вадићу, из Плавне једну **кобилу** стару 10 година, длаке жутоцрвене, средње висине, без жига и роваша.

Акт начелника среза брзопаланачког Бр. 6046.

Непознати лопови украли су Петру Цувићу, из Новог Корита, једну **кобилу** длаке ђогатасте, — белорепаста, без роваша.

Акт начелника среза тимочког Бр. 2220.

Непознати лопови украли су Љубомиру Радовановићу, из Кнежевца, једног **коња** старог 5 година, длаке доратасте, — на челу цветаст, у све четири ноге путаст, са жигом »Т«.

Депеша начелника среза груганског Бр. 12100.

Непознати лопови украли су Николи Лазару, из Подгорца једну **краву** матору 6 година, шарену, и Павлу Кацину из истог села једног **јунца** маторог 1 годину, једног **вола** сивога маторог 5 година и две **краве**: једна шута, друга бела, маторе по 7 година.

Акт Управе града Београда Бр. 29226.